

## Täysistunto

Tiistai 22.9.2020 klo 13.59—18.31

### 10. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi väliaikaisesta epidemiakorvauksesta ja toimeentulotuesta annetun lain 11 §:n väliaikaisesta muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 105/2020 vp

Valiokunnan mietintö StVM 19/2020 vp

#### *Ensimmäinen käsittely*

**Puhemies Anu Vehviläinen:** Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 10. asia. Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö StVM 19/2020 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä.

Asiassa käydään valiokunnan puheenjohtajan esittelypuheenvuoron jälkeen debatti.

#### *Keskustelu*

16.32 **Markus Lohi kesk** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Esittelen sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietinnön koskien hallituksen esitystä eduskunnalle laeiksi väliaikaisesta epidemiakorvauksesta ja toimeentulotuesta annetun lain 11 §:n väliaikaisesta muuttamisesta.

Ehdotuksella väliaikaisesta epidemiakorvauksesta tuetaan yhteiskunnan taloudellisesti heikoimmassa asemassa olevia henkilöitä ja perheitä tilanteessa, jossa covid-19-epidemiasta johtuvat rajoitustoimet ovat aiheuttaneet ylimääräisiä kustannuksia. Tuen piiriin kuuluvat perustoimeentulotukeen rajoitustoimien aikana oikeutetut henkilöt, jos he edelleen ovat perustoimeentulotuen saajina kuluvana syksynä.

Saadun selvityksen mukaan koronakriisi on aiheuttanut lapsiperheille lisääntyneitä kuluja muun muassa koulujen sulkemisesta johtuneen ruokamenojen kasvun vuoksi. Riskiryhmiin kuuluville yksin asuville lisäkustannuksia ovat aiheuttaneet esimerkiksi apteekkien ja ruokakauppojen kotiinkuljetuspalvelut. Kuntouttavan työtoiminnan keskeytyminen keskeytti myös siihen liittyvän toimintarahen maksamisen useilta toimeentulotuen saajilta.

Koronakriisin aikana toimeentulotuen ja ruoka-avun tarve on kasvanut merkittävästi. Myös vuokratästit ja velkaongelmat ovat yleistyneet, eikä vähimmäisturvan varassa elävillä ole säästöjä käytettäväksi ylimääräisiin kuluihin. Täydentävällä ja ehkäisevällä toimeentulotuella tilannetta on voitu osittain helpottaa ja tukien toimeenpanoon on poikkeusolojen aikana annettu suosituksia, joissa lisäkuluja on pyritty huomioimaan. Valiokunta pitää kuitenkin perusteltuna, että epidemiakorvausta maksetaan ilman hakemusta kaikille perustoimeentulotukea saaneille eikä myöskään erillistä harkintaa tuen myöntämisestä jouduta tekemään kunnissa.

Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että esitys on valmisteltu hyvin kiireellisellä aikataululla eikä siitä ole pyydetty valmistelun aikana lausuntoja. Asiantuntijakuulemisessa

## Pöytäkirjan asiakohta PTK 116/2020 vp

on esitetty näkemyksenä myös, ettei ehdotettu epidemiakorvaus kohdistu tehokkaasti ja kattavasti talouksiin, jotka ovat kärsineet epidemiasta taloudellisesti. Valiokunta pitää tärkeänä, että jatkossa epidemian jatkuessa ja taloudellisen tilanteen mahdollisesti heikentyessä kiinnitetään huomiota eri tukimuotojen kohdentumiseen ja kattavuuteen. Valiokunta pitää kuitenkin ehdotettua epidemiakorvausta tarpeellisena ja sen kohdentamista kaikkein heikoimmassa taloudellisessa asemassa oleville perustoimeentulotuen saajille tässä tilanteessa tarkoituksenmukaisena.

Valiokunta puoltaa lakiehdotusten hyväksymistä erityisesti korvauksen verottomuuteen, Ahvenanmaan asemaan ja ehdotuksen voimaantuloon liittyvin muutoksin. Nämä muutokset käyvät ilmi yksityiskohtaisesti valiokunnan mietinnöstä.

Valiokunnan mietintö ei ollut yksimielinen, vaan siitä on jätetty yksi, sosiaali- ja terveysvaliokunnan perussuomalaisten jäsenten vastalause, jonka on allekirjoittanut myös kaksi kokoomuksen edustajaa.

**Puhemies Anu Vehviläinen:** Nyt pyydän niitä edustajia, jotka haluavat käyttää vastauspuheenvuoron, nousemaan ylös ja painamaan omalta varsinaiselta paikaltaan V-painiketta.

Käynnistetään debatti, ja ensimmäisenä edustaja Sarkkinen.

**16.36 Hanna Sarkkinen vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Koronakorotus tukee kaikista vähävaraisimpia suomalaisia koronavirukseen keskellä. Tukea todella tarvitaan. Ruokajonot ovat koronavirukseen keskellä pidentyneet, velkaongelmat ovat pahentuneet, ja Suomen sosiaaliturvan taso on ennestäänkin liian matala.

Täällä salissa ja julkisessa keskustelussa on arvosteltu toimeentulotuen koronakorotusta siitä, että se kohdistuu väärin. Kuitenkin tuki on tarkoitettu kaikista vähävaraisimmille suomalaisille, ja vähävaraiset ihmiset ovat ehtojen täyttyessä oikeutettuja toimeentulotukeen. Koronakorotus siis kohdistuu sinne, minne se on tarkoitettu, eli kaikista vähävaraisimmille ihmisille.

Arvoisa puhemies! Aiemmin koronan keskellä on tuettu yrityksiä erittäin isoilla summilla. On helpotettu työnsä menettäneiden tai lomautettujen palkansaajien asemaa. Nyt on korkea aika tukea myös kaikista köyhimpiä suomalaisia tämän kriisin keskellä.

**16.37 Arja Juvonen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On todella ikävää, että hallitus ei ole kuunnellut asiantuntijoiden lausuntoja tätä esitystä tehdessään. THL muun muassa katsoi: ”Korvauksen tarve syksyllä 2020 on esityksessä puutteellisesti perusteltu. Korvaus ei myöskään kohdistu tehokkaasti sen tavoitteeseen nähden, joka on tukea perheitä, joissa koronavirusepidemia ja rajoitukset ovat aiheuttaneet ylimääräisiä kuluja ja kustannuksia.” Lisäksi myös Kuntaliitto lausui: ”Tuen kaavamaisella korottamisella epidemiakorvauksella nyt syksyllä ei millään tavalla tosiasiallisesti varmisteta tuen kohdistumista koronaepidemian vuoksi kaikkein eniten hyvinvointi- ja taloudellisia haasteita kohdaneisiin henkilöihin eikä välttämättä pystytäkään ehkäisemään esimerkiksi syntyneitä mielenterveyspulmia tai yksinäisyyden kokemuksia.” Kuntaliitto esitti, että tämä 60 miljoonaa euroa olisi kohdistettu suoraan kunnille yleiskatteellisena valtionosuutena esimerkiksi kunnan toimeentulotukiasiakkaiden tai pitkäaikaisten toimeentulotukiasiakkaiden suhteessa. Miksi ette tehneet näin? Silloinhan se tuki olisi mennyt juuri heille, jotka sitä kipeimmin tarvitsevat, ja kunta olisi päättänyt.

## Pöytäkirjan asiakohta PTK 116/2020 vp

16.38 **Mia Laiho kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä väliaikainen epidemiakorvaus toimeentulotuen saajille on lähtökohtaisesti tietenkin hyvä ajatus, mutta tässä lakiesityksessä ei ole tehty vaikutusarviota siitä, kenelle se kohdentuisi kaikkein parhaiten. Se ei kohdistu tehokkaasti ja kattavasti niihin talouksiin, jotka ovat kärsineet nimenomaan koronaepidemiasta, ja nimenomaan koronaepidemian takia tämä korvaus on suunniteltu. Tämä vaatii sen, että keväällä on pitänyt saada toimeentulotukea ja myöskin syksyllä, eli käytännössä esimerkiksi pienituloiset eläkeläiset tai ne yrittäjät, joiden yritys on mennyt kumoon ja jotka ovat sinnitelleet kevään ja kesän ja nyt tarvitsevat toimeentulotukea, eivät tule tätä tukea saamaan. Asiantuntijoilta on myös tullut tähän kritiikkiä, ja erityisesti THL on voimakkaasti kritisoinut nimenomaan tämän tuen kohdentamista ja sitä, että se [Puhemies koputtaa] tulee takautuvasti.

Kokoomus on myös kannattanut perussuomalaisten tekemää vastalauseetta tähän liittyen. Olisi ollut järkevämpää jakaa tämä raha kunnille niin, että he olisivat [Puhemies koputtaa] harkinnanvaraisena toimeentulotukena sen voineet jakaa sitä tarvitseville.

16.39 **Kim Berg sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä tuki on nytten todellakin, niin kuin tässä esimerkiksi edustaja Sarkkisen puheenvuorossa tuli esille, kohdistettu kaikkein vähävaraisimmille. Pitää ymmärtää, että toimeentulotuki on kuitenkin sellainen tukimuoto, jota ihan jokainen voi hakea siinä vaiheessa, kun tulot ovat niin alhaisella tasolla, eliikä tästä ei yhtään ryhmää — ei perheitä, ei opiskelijoita tai muitakaan — pois suljeta.

Varmasti olisi voitu erinäisiä muitakin koronatukia tässä vaiheessa eri vastaansajille osoittaa, mutta pitää ymmärtää myös se, että tämä tuki haluttiin nyt osoittaa juuri varta vasten näille kaikista heikoimmassa asemassa oleville.

16.40 **Pasi Kivisaari kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä tässä kohtaa hallitus haluaa tehdä politiikkaa, josta välittyy köyhän asia. Hyvinvointivaltion kenties suurin mitta on se, miten se onnistuu huolehtimaan niistä, jotka hätää kärsivät. Siitähän tässä on kyse. Totta kai koronaepidemia on vaikuttanut meidän kaikkien arkeen, mutta erityisen vaikeaksi se on tehnyt tilanteen juuri heikoimmassa asemassa oleville, joilla ei ole ollut taloudellista liikkumavaraa. Rajoitustoimet ovat monelta osin heikentäneet heidän taloudellista tilannettaan ja aiheuttaneet väkisinkin ylimääräisiä kustannuksia.

Puhemies! Tämä hallituksen esitys varmistaa, että epidemiakorvauksen tuoma apu on mahdollisimman nopeasti käytettävissä ja se on mahdollisimman kevyt hallinnollisesti. Meillä on taatusti ihan riittävästi raskaamman luokan byrokratiaa tässä valtakunnassa, ja tällä kohdin [Puhemies koputtaa] me olemme oikealla ja hyvällä tiellä.

16.42 **Terhi Koulumies kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen sitä mieltä, että on aina tarpeen tukea erityisesti vähäosaisia ja heikko-osaisimpia, mutta valitettavasti juuri tämä esitys ei sitä tee. Se ei kohdistu varsinkaan pienituloisiin lapsiperheisiin, niin kuin täällä on vähän yritetty tätä esitystä perustella. Hyvin suuri osa niistä tuensajista, joille tämä raha menee, on sinkkuja ja nuoria ja lapsettomia.

Me olisimme toivoneet, että tuki olisi kohdistettu nimenomaan sellaisille pienituloisille, jotka ovat kärsineet tämän koronaepidemian takia, ja se toteutuisi parhaiten sillä tavalla kuin esitimme, että tämä raha olisi annettu kunnille ja ne olisivat voineet harkinnanvaraisesti kohdistaa sen toimeentulotuen saajille. Toinen tapa olisi ollut se, mitä THL esitti, eli-

## Pöytäkirjan asiakohta PTK 116/2020 vp

kä määrärahat olisi kannattanut suunnata esimerkiksi työmarkkinatukeen ja vaikkapa lapsikorotuksiin, ja silloin erityisesti kaikista pienituloisimmat työttömät ja lapsiperheet olisivat siitä päässeet hyötymään.

Ehkä se on vain valmistelun puutetta, että tässä tavallaan tämä perustelu eli epidemia-korvaus [Puhemies koputtaa] ja sitten tämä esityksen sisältö eli rahan kohdentuminen eivät nyt vastaa toisiaan.

**16.43 Merja Kyllönen vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyllä tässä on varmasti tunnustettava salin oikealla puolella se, että köyhän osa on perussuomalaisille ja kokoomuslaisille vieras, koska eiväthän kaikki yrittäjät suinkaan saaneet Business Finlandin tai Valtiokonttorin tukia, mutta en minä kuullut täällä silloin ruikutusta, että ”voi vitsi, kun kaikki eivät saa — ei myönnetä sitä silloin kenellekään”. [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä]

Jos mietitään myöskin sitä, että raha olisi mennyt kunnille, ja puhutaan nimenomaan siitä, että sitä harkinnanvaraisesti jaetaan, niin valitettavasti meillä on myöskin paikkoja, joissa pörstäkerroin ratkaisee sen, kuka niitä tukia saa. [Perussuomalaisten ryhmästä: No huh huh!] On ihan omakohtaista kokemusta omalta alueeltakin siitä tullee palautteesta.

Ja viimeksi tänään me olemme saaneet viestiä siitä, että Suomen sosiaaliturvan taso on edelleen riittämätön. Sen takia nyt koronakriisissä jos koskaan tämä esitys on tarpeen auttamaan niitä, kenellä on kaikkein heikoin tilanne.

**16.44 Sofia Virta vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ihmetyttää hieman se keskustelu siitä, että tämä ei nyt kohdentuisi lapsiperheisiin tai niihin perheisiin, joissa on tiukkaa. [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä] Moni niistä perheistä elää nimenomaan toimeentulotuen varassa. Kyllä tämä kohdentuu niihin perheisiin, joissa on tiukkaa.

On selvä, että tässä esityksessä on varmasti kohtia, joita olisi tarvinnut tarkastella tarkemmin, ja olisi pitänyt kerätä lausuntoja, mutta aikaa ei sille ollut. Jatkossa varmasti me kaikki esimerkiksi toivomme, että tehdään lapsivaikutusten arvioinnit, kun esityksiä tehdään, [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä] mutta koronatilanne yllätti meidät kaikki, ja uskon, että hallitus pyrkii sitä nyt parhailla mahdollisilla tavoilla ja keinoilla paikkaamaan. Tällä esityksellä me nyt pyrimme turvaamaan jokaiselle oikeuden välttämättömään toimeentuloon ja huolenpitoon. Siitä tässä lähdetään, ja sitä ei nyt lainkaan sovi unohtaa tässä keskustelussa.

On siis selvä, että meidän pitää aktiivisesti kiinnittää huomiota siihen, miten tuetaan kaikkia, niin että kukaan ei jää katvealueeseen, mutta se ei poista sitä, etteikö tämä nyt olisi tärkeä asia, jota tällä esityksellä ajetaan. On myös hyvä, että tuki myönnetään kotitalouden henkilömäärän mukaan tasasuuruisesti, koska silloin sen voidaan ajatella kattavan niitä kustannuksia, [Puhemies koputtaa] joita perheelle on kriisin vuoksi aiheutunut.

**16.45 Mari Rantanen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pidän kyllä huolestuttavana sitä, että tämä sali jättää huomiotta asiantuntijoiden lausunnot tästä, ja kuten täälläkin kuultiin, eihän tässä ole kysymys koronasta. Näyttää siltä, että tähän saliin tuodaan esityksiä, joissa mainitaan korona, jonka varjolla voidaan sitten tehdä erilaisia menolisäyksiä, ja se on kyllä vähintäänkin outoa. Ja niin kuin täällä kuultiin, joku edustaja sanoi, että tässä on kysymys kaikkein heikoimmassa asemassa oleville annettavasta tuesta, mutta eihän se silloin sitten kohdistu tähän koronaan, jota käytetään kuitenkin lakiesityksen perus-

## Pöytäkirjan asiakohta PTK 116/2020 vp

teena. Eli mielestäni tämä on kyllä vähintäänkin erikoista. Ja niin kuin täällä näissä lausunnoissa todetaan, tämä ei nyt kohdistu niille, jotka ovat eniten kärsineet tästä koronasta, ja siitä on tullut kustannuksia. Senpä vuoksi perussuomalaisten esittämä ja kokoomuksen kannattama valiokunnan vastalause on kyllä ihan validi, ja ei tällaisia kannata jättää huomiotta.

**16.46 Heidi Viljanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Jo lähetekestelussa kiittelin tätä esitystä väliaikaisesta epidemiakorvauksesta ja siitä, että vihdoinkin meillä ollaan huomioimassa myös kaikkein vähäosaisimmat. Kaikkein heikoimmassa asemassa olevilla meillä Suomessa tarkoitetaan nimenomaan niitä, jotka saavat perustoimeentulotukea. Tähän ryhmään kuuluu paljon niitä ihmisiä, jotka koronan myötä menettivät monia palveluitaan ja sitä kautta kokivat erilaisia haittoja, joita ei rahassa mitata. Tämä tuo edes pientä lohtua näille ihmisille. 75 euroa ei ole korvaus eikä mikään siitä kaikesta, mitä monille tämä on aiheuttanut.

On ehdotettu, että täydentävää toimeentulotukea maksettaisiin. Se lisää kunnan tehtäviä, ja täällä monta kertaa myöskin kritisoidaan sitä, että lisätään kunnan tehtäviä. Se on aivan niin, että jos me puhumme täydentävästä toimeentulosta, niin silloin me astumme siihen miinaan, että joskus niitä päätöksiä tehdään perusteella, mikä ei varsinaisesti [Puhemies koputtaa] vastaa sitä oikeata tarvetta, ja eriarvoisuus voi lisääntyä.

**16.48 Markus Lohi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on esitetty kritiikkiä siitä, että tämä epidemiatuki ei kohdistu kaikista heikoimmassa asemassa oleviin tai että siinä kohdistumisessa olisi ongelmia, ja varmasti tuossa kritiikissä on myös peränsä. Minun mielestäni on selvää, että eihän tämä ihan täydellisesti varmaan kohdistu, mutta tässä on minusta ihan samanlainen tilanne kuin oli vaikkapa yritysten Business Finlandin tukien kanssa. Ei siinäkään osumatarkkuus ollut sataa prosenttia.

Mutta se, mistä me olemme kuitenkin varmoja, on se, että tämä kohdistuu niihin henkilöihin ja perheisiin, jotka olivat viime keväänä ja ovat edelleen tänä syksynä perustoimeentulon asiakkaita. Ja kun sanotaan, että tätä eivät saa pienituloiset, niin minä en ainakaan tiedä yhtään suurituloista, joka on perustoimeentulotuen asiakkaana. En tiedä yhtään hyväituloista, joka oli viime keväänä perustoimeentulon asiakkaana ja on samaan aikaan vielä tänä syksynä perustoimeentulon asiakkaana. On varmuus siis, että ainakin tämä maksetaan pienituloisille. Summa ei ole valtavan suuri, se on 75 euroa kuukaudessa. Ja sekin on varma, että kun tämä maksetaan perustoimeentulotukea saaville, [Puhemies koputtaa] niin tämä menee kokonaan kulutukseen ja jää pyörimään Suomen kansantalouteen, hyödyttämään kotimaista kulutusta.

**16.49 Sofia Vikman kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Lakiesityksen taustalla on hyvä ajatus tukea taloudellisesti heikoimmassa asemassa olevia henkilöitä ja perheitä, joille koronakriisi on aiheuttanut lisäkustannuksia. Valiokuntakäsittelyssä on kuitenkin ilmennyt, että ehdotettu epidemiakorvaus ei kohdistu tehokkaasti ja kattavasti talouksiin, jotka ovat kärsineet koronaepidemiasta taloudellisesti. Oleellista olisi ollut valmistella asia uudelleen niin, että tuki kohdistuisi paremmin sitä tarvitseville. Kiire ei saa olla syy ohittaa asiantuntijoita, ohittaa faktoja. Nyt asiantuntijalausuntojen mukaan esimerkiksi monet pienituloiset lapsiperheet, joihin koronakriisi on iskenyt, jäävät tuen ulkopuolelle.

## Pöytäkirjan asiakohta PTK 116/2020 vp

Olisi ollut erittäin tärkeää löytää keinoja kohdentaa tämä nimenomaan niille pienituloisille, joihin korona on nyt iskenyt kovasti.

**16.50 Niina Malm sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Lapsiperheissä on koettu oikeaa hätää koronan takia, mutta niin on koettu monen yksin elävänkin kotona. Siksi kaikkein vähävaraisimmille tämä apu tulee todella tarpeeseen. 75 euroa kuukaudessa on iso raha silloin, kun ruokamenot kasvavat, koska lapset eivät syö koulussa, tai kun lääkkeiden kotiin kuljettamisesta on maksettava tai opiskelu vaatii parempaa liittymää, jotta opiskelu kotona olisi mahdollista. Siksi kysyisin: miksi yksin elävä olisi huonompi kuin lapsiperheellinen?

Haluan muistuttaa, että meillä on valtava määrä yksinäisiä ihmisiä, miehiä ja naisia, joiden elämä vaikeutuu valtavasti koronan aikana. Siksi tämä malli on hyvä. Se huomioi kaikki avuntarvitsijat. Sinkkuja voi olla myös yli kolmekymppisissä, ja kyllä heidänkin hätänsä on kuultava. Minusta on omituista, että ihmisiä voidaan näin luokitella eri lokeroihin.

**16.51 Noora Koponen vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitos erinomaisista puheenvuoroista edustaja Malmille ja Lohelle tässä edellä. Kyllä näen itsekin, että me puhumme nyt poikkeusoloista, jotka ovat lapsiperheiden lisäksi koskettaneet erityisesti yksin asuvia ihmisiä, joissa on paljon henkilöitä, jotka myös tarvitsevat apua arjessaan jatkuvasti tai ovat tarvinneet koronan aikana. Yksin asuvat ihmiset ovat tarvinneet apua muun muassa apteekkien ja ruokakauppojen kotiinkuljetuksilla. On tullut paljon asioita, mitä he eivät ole voineet tehdä itse arjessaan, ja nämä ovat tuoneet heille lisäkustannuksia. On paljon yksinhuoltajalapsiperheitä, joissa lapset ovat joutuneet syömään kotona koulun sijaan, mikä on lisännyt kustannuksia myös ruokamenoissa kotona. Joten kyllä, tämä tuki kohdentuu nimenomaan vähempiosaisiin.

On aivan selvää, että tässä olisi tarpeen jatkossa huomioida myös muita ihmisryhmiä, jotta pystymme heitä tukemaan paremmin, mutta nyt on toimittu niin, että se kohdentuu kaikkein eniten sitä tarvitseville.

**16.52 Veronika Honkasalo vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä ensimmäisessä käsittelyssä iloitsin jo siitä, että kokoomuksella näytti olevan sydäntä tälle esitykselle, mutta pettymys on nyt suuri, kun on tultu sitten perussuomalaisten linjoille tässä asiassa. Tuntuu siltä, että nyt vain yksinkertaisesti ollaan sitä mieltä, että autetaan ikään kuin vääränlaisia köyhiä. Me tiedämme, että koronakriisi on iskenyt kaikkein kovimmin nimenomaan pienituloisiin ja niihin ihmisiin, jotka ovat tässä yhteiskunnassa kaikkein haavoittuvimmassa asemassa.

Tuntuu myös omituiselta, että kokoomus, joka ajaa usein norminpurkutalkoita ja ajaa sitä, että byrokratiaa pitää rankasti karsia, on nyt sellaisen esityksen takana, joka nimenomaan kasvattaisi sitä byrokratiaa. Toimeentulotukijärjestelmähän on siirtynyt nimenomaan Kelaan. Sieltä kunnista on niitä etuuskäsittelijöitten virkoja lakkautettu. Siellä ei yksinkertaisesti ole tällä hetkellä tarpeeksi henkilöstöä käsittelemään sitä kysymystä, jota nyt tässä vastalauseessa ajetaan. [Puhemies koputtaa]

Ja hyvin on tässä keskustelussa tullut esille se, että [Puhemies koputtaa] tosiaan neljäsosa toimeentulotuen saajista on nimenomaan lapsiperheitä, [Puhemies koputtaa] eli hyvin osuu kyllä tämä juuri siihen.

## Pöytäkirjan asiakohta PTK 116/2020 vp

**16.54 Terhi Koulumies kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Honkasalo otti ihan oikean asian äsken puheeksi, nimittäin sen, että sosiaaliturvassa pitäisi pyrkiä yksinkertaiseen järjestelmään ja vähentää sitä byrokratiaa, ja ymmärtääkseni THL:n huomio lausunnossaan puuttuikin juuri tähän, kun se ehdotti, että tämän hallituksen esityksen sijasta kannattaisi miettiä näiden rahojen kohdistamista työmarkkinatukeen.

Siinä on se logiikka, että meidän pitäisi ihan loogisesti ja kaikkien hienojen oppien mukaisesti kehittää ensisijaista sosiaaliturvaa, ja tämä toimeentulotuki on se viimesijainen, sitä täydentävä tukijärjestelmä, ja uskon, että jollei olisi ollut niin kiire, niin varmaan ehkä hieman harkiten oltaisiin päädytty tämäntyyppiseen ratkaisuun.

**Puhemies Anu Vehviläinen:** Edustaja...

Saanko sanoa sen vielä, [Puhemies: Anteeksi!] että siinä olisi ollut se hyvä puoli, että työmarkkinatuki olisi hyödyttänyt myös niitä pienituloisia yrittäjiä, jotka ovat kärsineet koronasta. Minä olen ihan samaa mieltä, niin kuin ilmeisesti jotkut hallituspuolueiden edustajat, että ei se hallitus ihan oikein [Puhemies koputtaa] ohjeistanut Business Finlandia, kun niitä tukia jaettiin, eli minunkin mielestäni ne tuet menivät ihan väärään osoitteeseen.

**16.55 Arja Juvonen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Perussuomalaiset kyllä pohjaavat kantaansa hyvin paljon myös asiantuntijoiden lausuntoihin. Kyllä meidän mielestämme esimerkiksi THL:n lausunto oli kerta kaikkiaan veret seisauttava. Hehän lausuvat, että hallituksen esityksen perustelut ovat harhaanjohtavia. Eli ihan oikeasti, kyllä nämä meidän ajatuksemme perustuvat niihin asiantuntijalausuntoihin, ja on hyvä — me opimme tästä ainakin sen — että ei kannattaisi etukäteen hirveästi lausua, olla puolesta tai vastaan, ennen kuin kuullaan asiantuntijoita.

Lastensuojelun Keskusliitto oli erittäin huolissaan siitä, että esityksen kohderyhmän ulkopuolelle jää paljon pienituloisia lapsiperheitä. Eli ei tämä ole aukoton, ja se on kyllä myönnettävä.

Kyllä teidän, hyvä hallitus, tulee myöntää se, että ei näillä asiantuntijalausunnoilla voida pöytää pyyhkiä. Kyllä nämä olisi pitänyt kuunnella paljon tarkemmin, ja siitä syystä meidän perussuomalaisten esitys vastalauseessa oli, että se kohdennettaisiin sinne harkinnanvaraiseen toimeentulotukeen, ja on hyvä, että kokoomus tuli perussuomalaisten linjoille. Meidän linjamme on puhtaasti asiantuntijalausuntoihin perustuva. Me arvostamme THL:n lausuntoja.

**Puhemies Anu Vehviläinen:** Pyydän nyt niitä edustajia, jotka haluavat vielä tässä debattissa saada puheenvuoron, painamaan vastauspuheenvuoropainiketta omalta paikaltaan. Keskustelu jatkuu.

**16.56 Iris Suomela vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Toimeentulotuki on määritelmällisesti tuki nimenomaan niille kaikista köyhimmille suomalaisille, niille, joiden tulot eivät muuten riitä välttämättömistä menoista selviämiseen. Jos näitä suomalaisia ei auteta, heillä jää leipä ja lääkkeet ostamatta ja vuokra maksamatta. Nämä suomalaiset eivät ole voineet hävitä euromääräisesti eniten, sillä heillä oli valmiiksi kaikista vähiten. Se ei tarkoita, etteivätkö he apua tarvitsisi ja vaatisi, vaan päinvastoin. 10 euron tulonmenetyks

## Pöytäkirjan asiakohta PTK 116/2020 vp

on aika eri asia siinä kohtaa, kun sen menettää keskituloinen, kuin silloin, kun sen menettää ihminen, joka olisi sillä rahalla ostanut ne kuukauden viimeiset ruoat. Sen takia tämä toimeentulotuen korotus oli aivan välttämätön toimenpide nopeasti tässä tilanteessa.

Tämä ei tarkoita, etteikö muutakin olisi pitänyt tehdä, mutta se olisi pitänyt tehdä tämän lisäksi, ei tämän sijaan. Sen takia on aivan käsittämätöntä, että salin oikealla laidalla asetetaan köyhimmät suomalaiset vastakkain toisiaan, ikään kuin toisen euro olisi toiselta pois. [Puhemies koputtaa] Se on poliittinen valinta eikä mikään välttämättömyys.

**16.58 Hanna-Leena Mattila kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Eihän kukaan täällä salissa ole varmaan väittänytkaan, että tämä olisi ihan täydellinen kädenojennus kaikille kaikista vähimmällä toimeentulotuella oleville ihmisille. Tämä on varmasti kompromissi, niin kuin monta kertaa joudutaan tekemään näissä kädenojennuksissa, mutta jo se, että nämä ihmiset ovat valmiiksi toimeentulotuella, kertoo, että he ovat valikoituneet tällaisen avun kohteeksi. Kyllä minä ainakin ajattelen näin, että vaikka on tällainen jälkikäteenkin tapahtuva kompensatio, niin se on parempi kuin ei yhtään mitään esimerkiksi lapsiperheille.

**16.59 Mia Laiho kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä epidemiakorvausesityksessä kyse on nimenomaan koronan aiheuttamista menetyksistä näille tuensaaajille. Haluan vielä korostaa, että tässä on pitänyt saada toimeentulotukea sekä keväällä että syksyllä.

Kun täällä puhutaan nopeudesta, niin ei tämä reagoitukyky kyllä kovin nopea ole — nyt takautuvasti joululahjarahaa annetaan.

Tämä ryhmä, joka saa perustoimeentulotukea, totta kai on vähäosaisia. Ei ole kyse sen kyseenalaistamisesta, mutta siitä on, että tämä annetaan koronan varjolla ja kohdistetaan pienituloisimmille. Täällä jää paljon pienituloisia — pienituloisia eläkeläisiä, pienituloisia lapsiperheitä — tämän esityksen ulkopuolelle, joten älkää sanoko, että tämä kohdistuu kaikkein pienituloisimmille.

Ja sen haluan vielä nostaa esiin, että meillä asiantuntijalausunnat ovat olleet tätä kohtaan kriittisiä. Lastensuojelun Keskusliitto [Puhemies koputtaa] sanoi, että tästä jää paljon lapsiperheitä [Puhemies koputtaa] ulkopuolelle, pienituloisia, ja THL on erityisen kriittinen.

**17.00 Heidi Viljanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt todellakin täytyy kysyä, ymmärrämmekö me kaikki täällä salissa tämän asian nyt oikein. Suomessa toimeentulotukea saavat ovat kaikkein heikoimmassa asemassa, kaikkein huonoimmassa asemassa, ja tämä epidemiakorvaus tulee nimenomaan heille. [Arja Juvonen: Korona on pudottanut muitakin!] — On muitakin pudottanut, kuten edustaja Juvonen siellä sanoo. — On pudottanut monia muita, ja myös heille voitaisiin tehdä lisätukia, mutta nyt me puhumme niistä kaikkein heikoimmista. Nyt tuntuu aivan hullulta — ja toivon, että yksikään perustoimeentulotukea saava ei katso tätä keskustelua — kuinka me hyväosaiset täällä keskustelemme ja laitamme köyhiä järjestykseen, että olisiko joku parempi saamaan tätä tukea kuin toinen. Minusta ei siihen ole. Kyllä Suomessa se, joka perustoimeentulotukea saa, aivan varmasti on tämän korotuksen ansainnut. Ja menee tarpeeseen.

## Pöytäkirjan asiakohta PTK 116/2020 vp

17.01 **Mari Rantanen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnä on kyllä sanottava tässä kohtaa, että minä olen elänyt perheessä, joka on saanut perustoimeentulotukea, ja tämä raha olisi mennyt alkoholiin, joka ikinen sentti. [Välihuutoja vasemmalta] Eli siinä mielessä sanoisin, että en antaisi tätä rahaa kyllä ihan noin vain, vaan nimenomaan, jos tässä on tarkoitus kompensoida eniten koronasta kärsiviä, silloin tämä pitäisi tehdä, kuten perussuomalaiset esittävät, harkinnanvaraiseen toimeentulotukeen, jota kunnat myöntävät.

17.02 **Hanna Sarkkinen vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On mielestäni erittäin loukkaavaa leimata kaikki perustoimeentulotukea saavat alkoholisteiksi. [Mari Rantanen: En sanonut niin!] Siinä joukossa on varmasti myös päihdeongelmaisia ihmisiä, mutta on erittäin leimaavaa antaa ymmärtää, että he kaikki olisivat sitä. Ja on myös niin, että moni päihdeongelmainenkin ihminen elää erittäin hankalassa tilanteessa ja varmasti ansaitsee myös yhteiskunnan tukea.

Perussuomalaiset, sanotte, että te vastustatte tätä lausuntojen pohjalta. Tehän vastustitte tätä jo ennen niitä lausuntoja. Teidän lähtökohtanne oli se, että kaikista köyhimpiä suomalaisia ei pidä koronaepidemian keskellä auttaa. [Arja Juvosen välihuuto]

Kokoomus taas sanoo, että olisi pitänyt antaa mieluummin työttömyystuen korotuksena. No, perustoimeentulotuella on muitakin vähävaraisia suomalaisia kuin työttömiä. Siellä on työkyvyttömiä, siellä on eläkeläisiä, siellä on opiskelijoita, siellä on kokonaan tulottomia ihmisiä, eli kyllä tämä kohdentuu kaikista köyhimmille. Jos tämä menisi yleiskatteellisena kunnille, niin ei olisi mitenkään varmaa, että koko summa [Puhemies koputtaa] kohdistuisi toimeentulotuen saajille, ja lisäksi byrokratia kyllä kasvaisi.

17.03 **Markus Lohi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On tietenkin ihan selvää, että kaikki pienituloiset eivät tule saamaan tätä epidemiakorvausta eivätkä kaikki, jotka ovat tästä koronaepidemiasta kärsineet, ole tämän tuen piirissä. Mutta minusta se ei ole kuitenkaan peruste sille, että niille, jotka ovat olleet perustoimeentulotuen saajia silloin keväällä ja ovat nyt, jätettäisiin sen takia maksamatta, että kun kerta kaikki muutkaan eivät saa, jotka olisivat huonossa asemassa.

Minusta tähänkin pätee se, että paras on hyvän pahin vihollinen. Jos me täydellistä järjestelmää haemme, jossa aivan kaikki menisi oikein, niin sitä järjestelmää ei koskaan tule ja nämä pienituloiset jäisivät kokonaan ilman tukea.

Tämä esitys, joka on vastalauseessa, lähteekin siitä, että tämä pitäisi nyt hylätä, jolloinhan tässä ei kerettäisi nyt tehdä uutta esitystä, joka olisi jotenkin paljon parempi tämän suhteen. Tässä on myös arvosteltu sitä, että hallitus on kiireellä tehnyt tämmöisen, mutta sitten vastalauseessa sanotaan, että perussuomalaiset esittävät, että hallituksen pitää valmistella kiireellä uusi esitys. Ei se nyt siitä parane, jos molemmat tehdään kiireellä. Kyllä minusta tässä pitää hyväksyä se, että osumatarkkuus ei ole sata prosenttia, [Puhemies koputtaa] mutta samalla ymmärtää, että tämä menee kuitenkin aina pienituloisille.

17.04 **Kim Berg sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvää keskustelua käyty, paljon samoja asioita on noussut esille, mitä on viime aikoina puhuttu tästä asiasta. On tosiaan niin, että tämä ei tietenkään mene kaikille pienituloisille, mutta tämä menee todellakin niille kaikkein pienituloisimmille, ja oma ymmärrykseni on, että tämä on juuri tämän tarkoitus.

## Pöytäkirjan asiakohta PTK 116/2020 vp

Edustaja Koulumies nosti tosiaan esille sen, että tämä olisi osoitettu työmarkkinatukeen, mutta faktahan on se, että silloin hyvin moni ryhmä olisi jäänyt sen ulkopuolelle, kuten esimerkiksi opiskelijat / äitiyslomalla olevat hyvin pienituloiset olisivat jääneet sen ulkopuolelle.

Edustaja Lohi, sosiaali- ja terveysvaliokunnan puheenjohtaja, on monta kertaa nostanut hyvän asian esille, mikä pitää paikkansa: Tämäkään tuki ei ole täydellinen. Mikään tuki, mitä ollaan nyt koronan suhteen jaettu, ei ole täydellinen ja pomminpitävä, mutta omasta mielestäni ja näkökulmastani tämä hyvin vastaa niihin tarpeisiin, mitä tällä lakiesityksellä on haluttu viedä eteenpäin.

**Puhemies Anu Vehviläinen:** Myönnän tässä debatissa vielä kaksi vastauspuheenvuoroa, ja sen jälkeen menemme puhujalistaan. Seuraavaksi edustaja Soinikoski.

**17.05 Mirka Soinikoski vihr** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, rouva puhemies! Lapsiperheistä on oltu huolissaan tässä salissa. On hyvä muistaa se, että lapsiperheille saatiin apua muun muassa kouluruokailun uudelleenjärjestelyillä ja järjestöjen avulla. Monelle yksin-eläjälle se apu jäi tulematta. Ruoka-apu ja monet sosiaalihuoltolain alaiset tukitoimet pistettiin jäihin koronan tiukimmassa vaiheessa. Siksi tämä tuki on tarpeellinen. Vaikka tuleekin jälkijunassa, se auttaa silti.

Moneen kertaan on mainittu se, että toimeentulotuki on viimesijainen apu, mutta tämä tuki kohdennetaan köyhimmille. Se auttaa siis kaikkia, jotka ovat saaneet perustoimeentulotukea keväällä ja jotka todennäköisesti ovat sen tuen saajia myös tänä syksynä.

Kiire on suhteellinen käsite. Kovin tuntuu unohtuvan kevään poikkeustila — silloin asiat tehdään tärkeysjärjestyksessä. Toivoisin oppositiolta realismia ja rehellisyyttä siitä, missä tilanteessa keväällä oltiin.

**17.07 Merja Kyllönen vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Valitettavasti lapsiperheköyhyys ja matala sosiaaliturvan taso ovat todellisuutta tässä meidän hyvinvointi-Suomessa, ja epidemiakorvaus antaa jo pidempään heikoimmassa asemassa olleille ihmisille edes pienen helpotuksen tähän tilanteeseen. Haluaisin muistuttaa siitä, että kyllähän täydentävää toimeentulotukea voidaan antaa tänäkin päivänä harkinnanvaraisesti ihan kokoaikaisesti, jos on olemassa sellaisia perheitä ja sellaisia yrittäjiä tai toimijoita, joilla on vaikea taloudellinen tilanne juuri tällä hetkellä eikä sitä ollut keväällä tai nämä kriteerit eivät täyty toimeentulotuen osalta.

Eli se, että me autamme kaikkein heikoimmassa asemassa pisimpään olleita, ei minun mielestäni voi hallitukselta todellakaan olla huono ratkaisu, päinvastoin.

**Puhemies Anu Vehviläinen:** Menemme nyt puhujalistaan, ja seuraavana edustaja Sarkkinen.

**17.08 Hanna Sarkkinen vas:** Arvoisa puhemies! Toimeentulotuen väliaikainen epidemiakorotus eli koronakorotus on kaikkein huono-osaisimpien suomalaisten asemaa parantava tuki, jota myös vasemmisto on ollut voimakkaasti ajamassa. Koronakorotukseen olisi oikeus henkilöllä tai perheellä, joka on saanut perustoimeentulotukea 1.3.—31.7. välisenä aikana ja vähintään yhden kuukauden aikana, ja sitä maksettaisiin syksyllä kotitalouksille, jotka ovat edelleen perustoimeentulotuen piirissä. Kyseessä on toimeentuloon 75 euron ko-

## Pöytäkirjan asiakohta PTK 116/2020 vp

rotus jokaista perheenjäsentä kohden. Maksimissaan per henkilö korotusta voi saada kulu-  
van syksyn aikana 300 euroa per henkilö. Korotusta ei tarvitsisi erikseen hakea, vaan Kela  
myöntää tuen automaattisesti. Arvioiden mukaan tukeen oikeutettuja olisi noin 200 000  
vähävaraista henkilöä.

Koronakriisi on vaikeuttanut kaikkein pienituloisimpien elämää ja toimeentulota, eivät-  
kä muut tähän asti myönnetty koronatuot ole kohdistuneet toimeentulotukea saaville koti-  
talouksille. Yrityksiä on tuettu koronakriisissä ja myös työnsä menettäneiden ja lomautet-  
tujen tilannetta on helpotettu. Kaikkein haavoittuvimmassa asemassa olevat tarvitsevat  
myös lisätukea vaikeiden aikojen yli. Tämä on järkevää, ja tämä on oikeudenmukaista. Vä-  
hävaraiset käyttävät jokaisen euron kotimaan kulutukseen, joten tämä tuki lisää lyhentä-  
mättömänä kysyntää ja elvyttää myös Suomen taloutta ja yrityksiä.

Arvoisa puhemies! Täällä salissa ja julkisessa keskustelussa on arvosteltu koronakoro-  
tusta siitä, että se kohdistuu väärin. Kuitenkin tuki on tarkoitettu kaikista vähävaraisimmil-  
le suomalaisille ja vähävaraiset ihmiset ovat ehtojen täytyttyessä oikeutettuja toimeentulotu-  
keen. Koronakorotus siis kohdistuu sinne, minne se on tarkoitettu, eli kaikista vähävarai-  
simmille.

Arvoisa puhemies! Suomi on saanut monia huomautuksia perusturvan riittämättömyydestä  
tasosta, ja leipäjonot ovat koronan aikana venyneet ennätyspitkiksi, joten ihmettelen suu-  
resti, jos joku väittää, että nämä ihmiset eivät tätä tukea tarvitse.

Arvoisa puhemies! Joitain taloudellisessa ahdingossa olevia ihmisiä jää kuitenkin tä-  
män tuen ulkopuolelle esimerkiksi sen takia, että he eivät ole hakeneet tai saaneet jostain  
syystä toimeentulotukea tarkasteluajanjaksoilla. On kuitenkin niin, että täydellistä ja täy-  
dellisesti kohdentuvaa tukimekanismia ei ole olemassa, ei varsinkaan, jos halutaan saada  
tuki liikkeelle viivytyksettä ja ilman ylimääräistä byrokratiaa. Nyt valittu tukimekanismi  
on siitä hyvä, että se on hallinnollisesti kevyt eikä vaadi ihmisiltä erillistä hakemusta.

Arvoisa puhemies! Korona on kyselyjen mukaan iskenyt erityisesti pienituloisten lapsi-  
perheiden hyvinvointiin. Nämä perheet ansaitsevat vaikean vuoden jälkeen yhteiskunnan  
tukea. Epidemiakorvaus pureutuu lapsiperheköyhyyteen. Noin neljäsosa toimeentulotu-  
kea saavista henkilöistä on lapsia. Tukea myönnetään perheen pääluvun mukaan, joten  
moni köyhä lapsiperhe saa koronatuesta merkittävää helpotusta talouteensa.

Arvoisa puhemies! Tukea kohdentuu kuitenkin siis muillekin kuin lapsiperheille. Isona  
joukkona ovat yksin elävät ihmiset, joiden joukossa on paljon miehiä. Tällä perusteella pe-  
russuomalaiset ovat arvostelleet tukea. — Minun on kysyttävä teiltä: mitä teillä on yksin  
asuvia miehiä vastaan? [Arja Juvonen: Ei mitään!] Olette myös kritisoineet tukea, koska  
joukossa on maahanmuuttajataustaisia perheitä. Tämä ei varmaan yllätä ketään, [Arja Ju-  
vonen: Te mainitsitte sen sanan, me emme!] mutta onko maahanmuuttajavastaisuutenne  
todellakin niin patologista, että olette valmiit viemään tuen kaikilta köyhiltä? [Arja Ju-  
vonen: Ei ole sanaakaan maahanmuutosta meidän vastalauseessa!] Ja miksi te haluatte vas-  
takkainasetella köyhiä toisiaan vastaan?

Arvoisa puhemies! Perussuomalaiset ja kokoomus siis esittävät tämän vähävaraisten ko-  
ronakorotuksen hylkäämistä. On valitettavaa, että kokoomus on tässäkin asiassa hypännyt  
perussuomalaisten kelkkaan ja nyt vastustaa tätä yhteiskuntamme kaikkein ahtaimmassa  
asemassa oleviin ihmisiin kohdistuvaa tukea. Vielä muutama viikko sitten saimme tässä  
salissa kokoomuksen tuen uudistukselle, mutta enää näin ei ole.

Arvoisa puhemies! Vastalauseessa esitetyssä vaihtoehdossa siitä, että tukisumma anne-  
taan kunnille ja jaetaan harkinnanvaraisena toimeentulotukena, on monta ongelmaa. En-

## Pöytäkirjan asiakohta PTK 116/2020 vp

sinnäkin se, että ei ole mitään takeita, että tukisumma, kun se menee yleiskatteellisena kuntien valtionosuuksiin, päätyisi vähävaraisten suomalaisten hyväksi. Toinen ongelma on se, että kunnissa todellakin, kuten täällä on jo aiemmin todettu, on vähennetty etuuskäsittelyä, joten se vaatisi uuden byrokratian perustamista kuntiin. Ongelma on myös se, että tässä voisi tulla pörstäkerroinpäätöksentekoa, kun sitä pitäisi erikseen hakea ja erikseen myöntää, kun Kelan kautta myönnettäessä se menee automaattisesti kaikille kriteerit täyttävälle ilman ylimääräistä byrokratiaa.

Arvoisa puhemies! Korona on ajanut monia suomalaisia ahtaalle ja heikentänyt monen ennestään heikkoa taloustilannetta. Talousongelmien ja työttömyyden lisäksi on syntynyt terveys- ja hyvinvointivelkaa. Korona on kasvattanut yhteiskunnallista eriarvoisuutta ja tehnyt sen näkyväksi. Tuhojen paikkaaminen ei ole helppoa, ja siihen tulee menemään aikaa. Olen kuitenkin iloinen siitä, että meillä on hallitus, joka haluaa kaventaa eriarvoisuutta ja ottaa koronakriisin hoitamisessa ja muissa päätöksissä huomioon myös kaikista heikoimmassa asemassa olevat ihmiset.

**17.14 Pasi Kivisaari kesk:** Arvoisa puhemies! Täällä salissa on käyty välillä ehkä tällaista tunnepitoistakin ja välillä ehkä vähän hämmäntävääkin keskustelua, ehkä vähän tällaista tarpeetontakin juupas—eipäs-keskustelua, jossa ikään kuin tuodaan välillemme tällainen vahva ja voimakas vastakkainajattelu, mikä mielestäni tässä kohtaa on tarpeetonta.

Me olemme varmasti kaikki yhtä mieltä siitä, että tämä viheliäinen koronaepidemia on aiheuttanut lommoja hyvin laajasti suomalaiseen yhteiskuntaan, ja uskon, että olemme yhtä mieltä myös siitä, että yksi ryhmä, johon voimakkaat iskut ovat osuneet, ovat ne ihmiset, jotka valmiiksi kamppailevat toimeentulonsa kanssa. Uskon, että tämä lähtökohta meillä kaikilla on yhtenäinen. Olemme jotenkin ajautuneet tällaiseen kummalliseen keskusteluun, jossa ruvetaan ikään kuin arvottamaan jonkinlaista köyhyyslistaa tiettyjen ihmisten kohdalla, mikä ei myöskään ole tämän esityksen tarkoitus. Tämän esityksen tarkoitus on auttaa ihmistä: auttaa ihmistä, joka on hädässä; auttaa ihmistä, joka kamppailee jokapäiväisen elämän kanssa.

Tässä kohtaa tähän ehdotetaan nyt ratkaisuksi tätä epidemiakorvausta, joka on siis tämä 75 euroa kuukaudessa. Se auttaa, mutta tietenkään siitä ei ole pidemmän aikavälin ratkaisuksi. Erilaisia keinoja on tietysti maailma täynnä, ja uskon, että myöskin tämän hallituksen aikana, vaikkapa sosiaaliturvauudistuksen ja niin edelleen merkeissä, käydään laajempaa keskustelua siitä, mitä voidaan tehdä esimerkiksi tällaisten toimeentulo-ongelmien ja ylipäättään köyhyyden eteen.

Pidän siitä, että tämä korvaus saadaan Kelasta ikään kuin automaattisesti. Se olisi siis veroton, ja sen saaminen ei tietenkään vaikuttaisi tukien tasoon tai saamiseen. Tämä on sellaista ketterää, suoraviivaista, byrokratiavapaata toimintaa. Me olemme täällä salissa tämän eduskuntakauden aikana ja aikaisempienkin eduskuntakausien aikana monesta eri puolueesta peräänkuuluttaneet juuri tällaista byrokratiaketterää toimintaa, byrokratian purkutalkoita ja niin edelleen, ja liian vähälle huomiolle tässä kohtaa jää juuri tämä, että tämä on hyvin helppo, suoraviivainen, nopea tapa auttaa nyt sitä köyhyyttä, jota tässä yhteiskunnassa valitettavasti on olemassa. Hämmästelän välillä sitä, että tästä jotenkin tehdään valtaisa ongelma, ikään kuin rahat menisivät väärille ihmisille tai väärille ryhmille. Tämä menee täsmällisesti niille ihmisille, jotka tarvitsevat sitä 75:tä [Puhemies koputtaa] euroa elämiseensä.

## Pöytäkirjan asiakohta PTK 116/2020 vp

17.17 **Arja Juvonen ps:** Arvoisa rouva puhemies! Hyvät kansanedustajat! Ehkä uutinen tänään tuli tuolta vasemmalta laidalta, kun edustaja Kyllönen kertoi, että toimeentulotukea jaetaan päristäkertoimen perusteella. Mitähän mahtavat ajatella ne sosiaalityöntekijät, jotka päätöksiä tekevät? Onko oikeasti niin, että Suomessa jaetaan toimeentulotukea päristäkertoimen perusteella? Kehottaisin, hyvä hallitus, että tehkää selvitys tästä asiasta. Tehkää selvitys, onko näin. Jos näin on, niin tähän on katastrofaalinen tilanne.

Edustaja Sarkkinen sen sijaan mainitsi, että meidän vastalauseemme perustuu jotenkin maahanmuuttoon. Meidän vastalauseessamme ei ole sanaakaan, ei yhtä ainuttakaan sanaa, maahanmuutosta. Se perustuu puhtaasti asiantuntijoiden lausuntoihin. Ilmeisesti ette ole lkenut meidän vastalauseitamme, kun kehtaatte tällaista väittää. Meidän vastalauseemme perustuu asiantuntijalausuntoihin.

”Perussuomalaiset pitää perusteltuna, että yhteiskunta tukee työttömäksi tai lomautetuksi joutuneita henkilöitä, joiden toimeentulo on koronavirusepidemian takia heikentynyt, sekä sellaisia lapsiperheitä, joille koronavirusepidemia on aiheuttanut lisäkustannuksia esimerkiksi sen takia, että lasten ruokamenot ovat kasvaneet etäopetukseen siirtymisen myötä.”

”Käsiteltävänä oleva hallituksen esitys on valmisteltu hyvin kiireellisessä aikataulussa, eikä siitä ole pyydetty valmistelun aikana lausuntoja tai laadittu asianmukaista vaikutusarviointia. Asiantuntijakuulemisessa muun muassa THL on nostonut esiin, ettei ehdotettu epidemiakorvaus kohdistu tehokkaasti ja kattavasti niihin talouksiin, jotka ovat kärsineet epidemiasta taloudellisesti käytettävissä olevien tulojen merkittävän heikentymisen muodossa tai joille epidemia on aiheuttanut merkittäviä lisäkustannuksia. Tämän lisäksi THL on huomauttanut hallituksen esityksen perustelujen sisältävän harhaanjohtavaa tietoa tuen tarpeesta, koska täydentävällä ja ehkäisevällä toimeentulotuella voidaan vastata epidemiakorvauksen perusteluna käytettyihin tilanteisiin.”

”Esityksen mukaisen tuen piiriin eivät myöskään pääse kuin perustoimeentulotuen saajat, mikä rajaa saajien joukkoa merkittävästi. Asiantuntijakuulemisissa Lastensuojelun Keskusliitto nosti esiin, että esityksen kohderyhmän ulkopuolelle jää paljon pienituloisia lapsiperheitä, kuten perheitä, joissa vanhemmat opiskelevat tai joissa pääasiallinen tulonlähde on esimerkiksi vanhempainpäiväraha tai kotihoidon tuki — tai keväällä toimeentulotukea saaneet perheet, jotka eivät kuitenkaan ole oikeutettuja esityksen mukaiseen korvaukseen.”

”Rajoitustoimet ovat voineet aiheuttaa maksu- ja toimeentulovaikeuksia myös muille ryhmille kuin toimeentulotuen saajille. Asiantuntijakuulemisessa Takuusäätiö nosti esimerkkinä esiin yksityishenkilön velkajärjestelyssä olevat henkilöt, jotka eivät velkajärjestelyn aikana pääsääntöisesti ole oikeutettuja toimeentulotukeen. Heidän tulonsa ovat kuitenkin voineet pienentyä ja viivästyä lomautusten ja työttömyyskorvausten maksatusten vuoksi, mistä johtuen maksuohjelman noudattaminen on voinut joko vaarantua tai katketa.”

”Asiantuntijakuulemisessa Itä-Suomen yliopisto toi esiin, että perustoimeentulotuen saajista vain noin 20 prosenttia on lapsiperheitä mutta peräti 75 prosenttia yhden hengen talouksia. Esitetty lisätuki ei siis pääasiallisesti kohdistu lapsiperheisiin, joiden ruokamenot ovat kotiopetukseen jäämisen seurauksena nousseet, vaan yhden hengen talouksiin. Tuella ei siten ole merkittävää vaikutusta lapsiperheköyhyyden ehkäisemisessä, vaan merkittävä osa tuesta päättyy sellaisille henkilöille, joiden menot eivät ole kasvaneet koronaepidemian seurauksena.” [Iiris Suomelan välihuuto]

## Pöytäkirjan asiakohta PTK 116/2020 vp

”Perussuomalaiset katsoo, että sen sijaan että lisätuki kohdistetaan sellaisille talouksille, jotka ovat olleet perustoimeentulotuen saajia jo ennen koronaepidemian alkua, tukisumma pitäisi kohdistaa sellaisille talouksille, joiden toimeentulo on heikentynyt tai kulut kasvaneet nimenomaan koronaepidemian seurauksena. Tähän lopputulokseen päästäisiin jakamalla tuki joko kunnille korvamerkittynä rahana, joka käytettäisiin täydentävään toimeentulotukeen nimenomaan koronaepidemiasta aiheutuneiden kulujen korvaamiseen, tai vaihtoehtoisesti kohdistamalla tukisumma työmarkkinatuen ja sen lapsikorotuksen saajille maksettavana epidemiakorvauksena.”

Ja tästä syystä me olemme esittäneet, että lakiesitys hylätään ja että hallitus valmistelisi kiireellisessä aikataulussa uuden esityksen, jossa koronalisään varattu tukisumma jaetaan kunnille maksettavaksi täydentävästä toimeentulotuesta, jotta tuki kohdentuu lisätukia eniten tarvitseville.

Arvoisa puhemies! Kiireellä tai illan viimeisinä tunteina tehdään yleensä huonoja lakiesityksiä ja huonoja päätöksiä. Sitä tapahtuu kuntapolitiikassa mutta näköjään myös eduskunnassa. Nopealla tahdilla valmisteltu esitys ei ole hyvä vaan susi jo syntyessään.

**17.22 Mia Laiho kok:** Arvoisa puhemies! Lain tavoitteena on tukea yhteiskunnassa taloudellisesti heikoimmassa asemassa olevia henkilöitä ja perheitä tilanteessa, jossa covid-19-epidemiasta johtuvat rajoitustoimet ovat aiheuttaneet ylimääräisiä kustannuksia. Tämän tuen piiriin kuuluisivat henkilöt, jotka ovat saaneet perustoimeentulotukea rajoitustoimien aikana, jos he edelleen ovat perustoimeentulotuen saajina tuen maksuaikana syksyllä 2020. Tuen määrä olisi 75 euroa henkilöä kohti kuukaudessa, ja sen kokonaiskulut valtiolle ovat noin 60 miljoonaa euroa.

Nostan tähän esiin muutamia asiantuntijakuulemisissa nousseita huomioita.

Täällä keskusteltiin siitä, että kritiikkiä ei ollut siinä vaiheessa, kun tämä tuli lähetekeusteluun. Kyllä silloinkin kritiikkiä esitettiin, mutta vasta asiantuntijakuulemisten jälkeen pystyttiin tietenkin arvioimaan, mikä tämä koko lakipaketti on ja mitkä ovat sen vaikutukset ja mitkä ovat asiantuntijoiden näkemykset, ja ilman muuta meidän pitää asiantuntijoita kuulla, koska he ovat siinä asiantuntijoita, me olemme poliittisia päätöksentekijöitä.

THL esimerkiksi sanoo, että hallituksen epidemiakorvaus auttaa heikosti niitä, joiden toimeentulo on kärsinyt koronasta eniten. Toimeentulotuen saajat ovat eri etuuksien saajista kaikista köyhimpiä, mutta ovatko juuri toimeentulotuen saajat kärsineet epidemiasta eniten ja miksi tukemiseen ei käytetä sosiaaliturvassa jo olemassa olevia keinoja? THL:n mukaan täydentävällä ja ehkäisevällä toimeentulotuella voitaisiin vastata nyt käsillä olevan kaltaisiin tilanteisiin. THL nostaa esiin epidemiakorvauksen kohdistumisen ajallisesti tilanteeseen, jossa epidemian ensimmäisen aallon pahin vaihe Suomessa on ohi ja ylimääräiset kulut, kuten kouluruokailu kotona ja elintarvikkeiden kotiinkuljetukset, eivät ole enää kovin ajankohtaisia. Perustelu jälkikäteen myönnettävälle korvaukselle jää hallituksen esityksessä puutteelliseksi. THL nostaa esiin myös, että tuki kohdentuu heikosti epidemian vuoksi työpaikkansa tai yritystoimintansa menettäneisiin kotitalouksiin: ”Epidemiakorvaus edustaa kehnosti valmisteltua sosiaaliturvalainsäädäntöä, jossa päämäärä ja keinot eivät ole sopusoinnussa keskenään ja jossa lainsäädännön todellisia motiiveja on luetava rivien välistä.” Kovaa tekstiä heiltä.

Lastensuojelun Keskusliitto on huolissaan siitä, että esityksen kohderyhmän ulkopuolelle jää paljon pienituloisia lapsiperheitä, kuten perheitä, joissa vanhemmat opiskelevat tai joissa pääasiallinen tulonlähde on esimerkiksi vanhempainpäiväraha tai kotihoidon tuki,

## Pöytäkirjan asiakohta PTK 116/2020 vp

tai keväällä toimeentulotukea saaneet perheet, jotka eivät kuitenkaan ole oikeutettuja esityksen mukaiseen korvaukseen. Lastensuojelun Keskusliitto on huolissaan siitä, että tuki myös tulee siitä hyötyville myöhään. Lastensuojelun Keskusliitto nostaa esiin, että esityksessä todetaan vaikutusten arvioinnin ja lausuntokierroksen kapeus.

Onkin oikeastaan aika raadollista, että vihervasemmisto tekee politiikkaa koronan ja kaikkein köyhimpien varjolla.

**17.26 Iris Suomela vihr:** Arvoisa puhemies! Monen arjelta ja elämältä putosi pohja koronan myötä, ja toki jokaista koronan takia kärsinyttä suomalaista tulee auttaa. Samalla on tunnistettava, että pahimpaan tilanteeseen päätyivät ne, joilla oli jo valmiiksi vähiten. Monet keskeisen tärkeät palvelut, kuten ruoka-apu ja Kelan toimistot, sulkivat ovensa. Esimerkiksi asunnottomien palveluja jouduttiin turvallisuussyistä rajaamaan. Nimenomaan näitä ihmisiä on toimeentulotuella tarkoitus tukea, niitä suomalaisia, joiden tulot eivät muuten millään riitä elämiseen, siis elämän välttämättömiin perushyödykkeisiin: ruokaan, lääkkeeseen ja vuokraan. Nämä ihmiset eivät ole voineet hävitä euromääräisesti koronan takia eniten, sillä heillä oli jo valmiiksi vähiten. Siksi siitä puhuminen, kuka on hävinnyt eniten, ohittaa näiden kaikista köyhimpien suomalaisten tilanteen. On myös toki kestäväntöntä lähteä asettamaan ihmisiä tällä tavalla keskenään vastakkain, kun tiedämme, että kaikista köyhimpien suomalaisten auttamisen ei pitäisi olla keneltäkään pois, vaan päinvastoin. Kun nyt huolehditaan, että keneltäkään ei toivottavasti jää ruoka, lääkkeet ja vuokra maksamatta rahaongelmien takia, niin silloin pidetään huolta yhteiskunnan perusturvallisuudesta ja hyvinvointivaltion toimivuudesta meille kaikille.

Myös lapsiperheissä on ollut tiukkaa koronan keskellä, mutta jälleen kaikista tiukinta on ollut niillä lapsiperheillä, jotka ovat siinä kaikista vaikeimmassa tilanteessa jo valmiiksi, niillä kaikista köyhimmillä lapsiperheillä. Toimeentulotuen piirissä on Suomessa yli sata-tuhatta lasta. Se on yli 10 prosenttia kaikista Suomen lapsista eli aivan valtavan iso määrä lapsia. Nämä ovat monien tutkimusten mukaan niitä kaikista haavoittuvimmassa asemassa olevia lapsia.

Samalla ei pidä unohtaa, että toimeentulotukeen joutuu valitettavasti turvautumaan myös moni ikäihminen. Juuri heihinhan korona on osunut kaikista pahimmin, kun kehoitus on ollut pysyä poissa oikeastaan kaikkialta ihmisten ilmoilta oman turvallisuuden tähden. THL on selvittänyt, että nimenomaan heikoimmassa asemassa olevat suomalaiset ovat kärsineet koronasta pahimmin, ja sen tähden todella toivon, että tätä selvitystä ei nyt tarvitse tehdä uudestaan ja että oikeisto-oppositio voisi antaa tämän kiireellisen ja välttämättömän esityksen mennä läpi. Tästähan kuultiin nyt salissa ristiriitaista puhetta. Samalla vaaditaan lisää vaikutusarvioita, lisää selvityksiä, lisää pohdintaa ja toisaalta esitetään, että nyttenkin tuki on tulossa liian myöhään. Jos tuki on nyt tulossa liian myöhään, niin miksi oikeisto-oppositio on sitä kaatamassa? Tämä on täysin ristiriitaista ja osoittaa, että tässä ei todella olla heikoimman asialla, vaan jollain aivan muulla asialla.

THL:n mukaan taloudelliset ongelmat kunnissa näkyvät sosiaalityöntekijöiden mukaan muun muassa ruoka-avun tarpeen kasvuna ja velkaongelmina. Toisaalta näihin ongelmiin ei ole pystytty koronan aikana vastaamaan, kun sosiaalitoimistot ja ruoka-apu ovat joutuneet rajoittamaan aukioloaikojaan. Meillä on siis tiedossa valtava huono-osaisuuden kasvu, johon ei ole koronan tähden pystytty kunnolla vastaamaan. Tämä on se ensimmäinen lääke: nyt pyritään varmistamaan, että ihmisillä sentään syksyllä ei raha loppuisi kesken, kun pitää pystyä ruoka, lääkkeet ja vuokra maksamaan. Tämä ei kuitenkaan suinkaan jää

## Pöytäkirjan asiakohta PTK 116/2020 vp

ainoaksi toimeksi. Siksi on täysin kestäväntöntä lähteä siitä, että tämä pitäisi nyt perua ja jättää tekemättä, jotta voidaan tehdä lisätoimia suomalaisten auttamiseksi. Näin ei ole. Nyt tehdään tämä, nyt annetaan tämä nopea hätäapu, ja sen lisäksi tuetaan pienituloisia suomalaisia lukuisilla muilla tavoilla.

Hallitus on jo keväällä tehnyt mittavan koronatuon paketin, jossa on kohdennettu apua niin lapsille ja nuorille kuin ikäihmisille sekä monille muille haavoittuvassa asemassa oleville ryhmille, ja luonnollisesti tätä toimintaa tulee jatkaa. Mutta toistan: tämä ei ole vastakkaista kaikkein köyhimpien suomalaisten toimeentulon paikkaamiselle, vaan hallitus on tekemässä molemmat näistä toimista. Siksi opposition tapa asettaa nämä kaksi asiaa vastakkain on valheellinen eikä kerro siitä, miten heikompiosaisia todellisuudessa keskellä koronaa voidaan auttaa. Voidaan tehdä molemmat: voidaan panostaa palveluihin, voidaan paikata toimeentulon syvimmät ongelmat. Kyse on pitkälti arvovalinnasta, sillä yhteiskunnan arvo lopulta mitataan siinä, miten se pitää huolta kaikista heikoimmista, ja siitä tässä asiassa on nyt pohjimmiltaan kysymys. [Arja Juvonen: Ei meidän teksti ollut valheellista, se perustui asiantuntijoiden lausuntoihin!] — Kiitos.

**17.31 Sofia Virta vihr:** Arvoisa puhemies! Vältän yleensä puhumasta ”meistä” ja ”heistä”, jaottelemasta ihmisiä, mutta nyt kun me puhumme tästä epidemiakorvauksesta, jolla pyritään turvaamaan välttämätön toimeentulo, on pakko huomauttaa, että tätä salia ja tätä keskustelua kuunneltaessa on hyvä muistaa, että me olemme niitä hyvätulolaisia: me olemme heitä, joihin korona ei ole vaikuttanut sillä tavalla, että se olisi meidän perheidemme talouden romuttanut. Se on aika tärkeää muistaa.

Varsinkaan meillä ei tässä salissa ole oikeutta tänään väittää, että kun annetaan tämä väliaikainen välttämätön korvaus heille, joilla on tässä yhteiskunnassa kaikkein heikoin taloudellinen tilanne, tuo korotus menisi alkoholiin. Tämän väitteen me tänään kuulimme perussuomalaisten riveistä — aivan käsittämättömä. Haluan mainita, että alkoholismi ei ole sairaus, jota esiintyy vain tietyn tulotason väestössä, eikä alkoholismi ole syy jättää ketään tukien ulkopuolelle.

Palatakseni kuitenkin tähän hallituksen esitykseen on siis hyvä ymmärtää, että heillä, joilla on jo valmiiksi kaikkein vähiten, ei ole varaa pienimpiinkään lisäkuluihin, vähimmäisturvan varassa elävien tulotaso kun on niin matala, ettei taloudenpito jousta lainkaan. On siis täysin reilua ja oikein, että epidemian tuomat lisäkulut kaikkein heikoimmassa asemassa oleville pyritään nyt korvaamaan edes osittain, vaikkakin takautuvasti. Se on arvovalinta: se on osoitus siitä, että me pidämme huolta heistä, jotka ovat haavoittuvimmassa asemassa taloudellisesti.

Emmekä me tässä salissa ole oikeutettuja siihen, että me asetamme heitä järjestykseen. Sitä varten meillä on ne ammattilaiset, jotka arvioivat, kenellä on oikeus siihen toimeentulotukeen. [Arja Juvonen: Pärstäkertoimen perusteella toimeentulotukea!] Kukaan ei sitä varmasti halua ihan huvikseen hakea, vaan niillä ihmisillä on oikea hätä ja tarve, ja tämän luulen kokoomuksen ja perussuomalaistenkin siellä ymmärtävän.

On siis tärkeää ymmärtää, että hallituksen esitys pyrkii turvaamaan välttämättömän toimeentulon ja huolenpidon. On selvä, että on monia ihmisryhmiä ja väestöryhmiä, henkilöitä, yrittäjiä, perheitä, joille koronaepidemia viime keväänä on tuonut valtavan loven perheen talouteen ja joihin se vaikuttaa yhä edelleen. Se on fakta, jonka varmasti me kaikki ymmärrämme. Tämä esitys on silti tarpeellinen ja kannatettava.

## Pöytäkirjan asiakohta PTK 116/2020 vp

Tässäkin esityksessä on puutteensa, kuten olemme täällä myös hallituspuolueiden edustajien kuulleet myöntävän. Tämä väliaikainen epidemiakorvaus ei kykene auttamaan kaikkia. Se ei kykene siis valitettavasti paikkaamaan jokaisessa perheessä niitä järkyttäviä taloudellisia seurauksia, joita koronaepidemia mukanaan toi.

On kuitenkin tosi hienoa kuulla, miten kokoomus tänään nostaa Lastensuojelun Keskusliiton lausuntoa. Se on tärkeää, sillä taho on erittäin tärkeä yhteiskunnassamme. He tekevät tärkeää työtä, ja heitä täytyy kuulla myös meidän hallituspuolueiden edustajien. En voi nyt kuitenkaan olla mainitsematta, että voi, kunpa kokoomus olisi nostanut näitä lausuntoja ja näkemyksiä jo silloin, kun he istuivat hallituksessa. Silloin meillä ei ehkä olisi tänä keväänä ollut sitä tilannetta, että niin moni perhe eli poikkeusoloissa ja köyhyydessä jo ennen koronaa, yhdenkään lapsen kun ei pitäisi joutua köyhyydessä kasvamaan.

Mutta se, että tällä tuella ja korotuksella kyetään nyt tukemaan heitä, joilla on kaikkein heikoin ja haavoittuvin taloudellinen asema, ei tarkoita sitä, että tämä ei olisi tärkeä tai tarpeellinen, koska sillä ei kyetä auttamaan kaikkia. Meidän täytyy tehdä lisää, paljon lisää — on jo tehty paljon, mutta se ei riitä. Työtä sen puolesta, ettei tämä epidemia pudota yhtään perhettä pysyvästi taloudelliseen paineeseen, on tehtävänä vielä pitkään ja useita vuosia tämänkin jälkeen.

Esimerkiksi lapsiperheiden kohdalla nyt käsiteltävä esitys ei voi jäädä ainoaksi keinoksi, vaan meidän on huomioitava perheet laajemmin — olen siitä täysin samaa mieltä opposition kanssa — ja näin ehkäistä lapsiperheiden köyhyyden kasvamista tästä enää yhtään enempää.

Lopuksi haluan vielä mainita, että väliaikaisen lain kiireellisen luonteen takia on kyllä ymmärrettävää, että tämä valmistelu tehtiin mahdollisimman nopeasti, mutta totta kai jatkossa tulee pyrkiä siihen, että arviot ja lausuntokierrokset kyetään tekemään täysimääräisesti. Itse henkilökohtaisesti toivon, että lapsivaikutusten arviointi tulisi myös eduskuntatyössä keskeiseksi osaksi, jolloin voitaisiin seurata sitä, mihin esimerkiksi tuet ja päätökset lapsiperheiden kohdalla kaikkein selkeimmin kohdentuvat.

**17.36 Noora Koponen vihr:** Arvoisa rouva puhemies! Niin, tämän esityksen tavoitteena on tukea taloudellisesti heikoimmassa asemassa olevia henkilöitä ja perheitä tilanteessa, jossa koronavirusepidemia ja sen vuoksi säädetty poikkeus- ja rajoitustoimet sekä erinäiset suositukset ovat aiheuttaneet ylimääräisiä kuluja ja kustannuksia. Olisi hienoa, jos tämä ydin pysyisi asian keskellä. Kyseessä on määräaikainen etuus, joka turvaa heikoimmassa asemassa olevien elämää myös silloin, jos ja kun — toivottavasti ei — tartuntamäärät nyt syksyllä lähtevät nousuun.

Lapsiperheissä viime kevään aiheuttama tilanne on näkynyt muun muassa kasvavina ruokakustannuksina koulujen sulkemisen ja päiväkodin rajoitusten takia. Se on voinut olla perheelle hyvin iso ja merkittävä taloudellinen muutos. Maassamme on paljon yksinhuoltajaperheitä, jotka kuuluvat toimeentulotuen piiriin, äitejä ja isiä, lapsia, sisaruksia, jotka tarvitsevat apua, ja tämän korvauksen myötä he sitä nyt saavat.

Toimeentulotuen saajissa on, kuten todettua, myös paljon yksin asuvia. Kaikilla yksin asuvilla ei ole käytössään tukiverkostoa, josta pyytää apua koronakriisin keskellä, ja arjesta selviytyminen onkin tästä johtuen voinut tuoda yllättäviä ja ennakoimattomia, mutta väistämättömiä lisäkuluja talouteen.

Haluan vielä kerran muistuttaa, että toimeentulotuen varassa elävien ihmisten tulotaso on jo valmiiksi niin matala, että se ei pysty joustamaan ylimääräisiin kuluihin, ja siihen

## Pöytäkirjan asiakohta PTK 116/2020 vp

tämä esitys nyt vastaa. Me haluamme kannatella heikoimpia ja näin ennaltaehkäistä ongelmien syntymistä. Me emme jaottele, toisin kuin perussuomalaisista täältä kuuluu, sitä, minkälainen ihminen toimeentulotuen saaja ominaisuuksiltaan on, emmekä me oleta etukäteen, että toimeentulotuen saaja käyttäisi saamansa rahat päihteisiin tai muuhun epäso-pivaan toimintaan.

On totta, että tämä etuus olisi voinut tulla jo aiemmin, mutta se ei tarkoita sitä, että tuki ei voisi tulla nyt, sillä korvauksella voidaan helpottaa ihmisille myös kevään sulkutoimien aika- kana aiheutuneita lisäkuluja, ja se voidaan tehdä nyt.

Mielestäni on myös aivan selvää, kuten oppositiokin on täällä tuonut esiin, että epidemian jatkuessa, toden totta, tulee tarkastella myös muita avuntarvitsijoita ja kiinnittää enemmän huomiota siihen, että eri tukimuodot kohdentuvat kattavammin, mutta todella- kin tämän esityksen lisäksi, ei sen perumiseksi.

**17.39 Mats Löfström r:** Ärade fru talman! Epidemiersättningen är ett viktigt och välkommet stöd för de personer och familjer som har det ekonomiskt sämst ställt i samhället på grund av de ökade kostnader som pandemin har orsakat. För tre veckor sedan frågade jag här i plenum hur det är tänkt att lagen ska tillämpas på Åland eftersom ansvarsfördelningen mellan riket och Åland kan vara komplicerad i den här typens frågor. Landskapsregeringens synpunkter hade inte heller hunnit tas i beaktande tidigare eftersom propositionen beretts enligt en mycket brådsakande tidtabell och lagförslaget redan var avgett till riksdagen då synpunkterna togs emot. Därför är det glädjande att saken nu har klargjorts och fått en lösning. Det har varit en bra och konstruktiv dialog mellan social- och hälsovårdsministeriet och landskapsregeringen på Åland för att snabbt hitta en praktisk lösning. I social- och hälsovårdsutskottets betänkande, som godkändes i fredags, finns nu de ändringar i lagförslaget som krävs för att även Åland ska inkluderas i detta viktiga lagförslag.

Det finns goda skäl varför denna temporära ändring skulle gälla också på Åland. Stödet hänger nämligen samman med det undantagstillstånd och de restriktioner som infördes av statsmakten också på Åland och som stod ovanför självstyrelsens behörigheter också på de områden där Åland normalt har egen lagstiftningsbehörighet. Då man på Åland inte kunnat påverka de statliga begränsningarna finns det skäl att stöden som kompenserar för effekten av dessa begränsningar också gäller på Åland.

Ärade fru talman! Enligt social- och hälsovårdsutskottets betänkande har coronakrisen medfört ökade kostnader för barnfamiljer bland annat på grund av att matutgifterna ökat till följd av att skolorna stängts. Ensamboende som hör till riskgrupperna har också orsakats extrakostnader för till exempel hemkörning av varor från apotek och matbutiker. Det har även blivit vanligare med hyresskulder och skuldproblem, och de som är hänvisade till minimiskyddet har inga besparingar att använda för extrakostnader. Den här epidemiersättningen, som är ett skattefritt stöd om 75 euro per månad som betalas ur statens medel, gör därför att situationen kan underlättas något. Stödet riktas till de personer som har rätt till grundläggande utkomststöd tidigare i år samt under hösten. För att förenkla processen beviljas stödet av Folkpensionsanstalten för en månad åt gången utgående från de uppgifter som Folkpensionsanstalten har om det grundläggande utkomststödet. Därför behöver den som har rätt till stödet inte göra någon särskild ansökan, vilket är mycket bra.

Jag vill avslutningsvis tacka den ansvariga ministern Aino-Kaisa Pekonen för snabbt agerande i den här frågan efter att vi diskuterat saken för tre veckor sedan samt också tacka social- och hälsovårdsministeriets och landskapsregeringens tjänstemän som snabbt hittat

## Pöytäkirjan asiakohta PTK 116/2020 vp

en fungerande lösning. På samma sätt vill jag tacka hela social- och hälsovårdsutskottet som snabbt hade en beredskap att göra de nödvändiga ändringarna i lagförslaget som behövdes för att stödet också skulle kunna gälla på Åland, för det behövs verkligen för många människor också på Åland. Det här är därför också ett mycket beskrivande fall över hur viktig riksdagsbehandlingen alltid är för att granska lagförslagen och vid behov snabbt kunna göra ändringar i dem som behövs då ny information framkommit. Stort tack till minister Pekonen och regeringen för att man snabbt löste detta, och utskottet så klart. — Tack.

**17.46 Mari Rantanen ps:** Arvoisa puhemies! Ensinnä haluaisin nostaa esiin sen asian, että silloin kun syyskausi nyt aukesi tässä eduskunnassa, niin toivoin, että hallitus toisi sellaisia esityksiä, jotka liittyvät ihmisten työllistymiseen ja työhön, ja nyt kuitenkin ensimmäisenä tänne tuotiin tämä sosiaaliturvan parantaminen. Parasta sosiaaliturvaa on se, että nämä ihmiset eivät ole toimeentulotuen saajina vaan työssä. Sillä tavoin pitkäaikainen köyhyys kyllä paranee, siltä osin kuin näissä saajissa on työkykyisiä ihmisiä.

Se, mitä haluaisin tässä nostaa edelleen esiin, on nyt se, että kun todella monissa puheenvuoroissa on käytetty puheenvuoro siitä, että meillä toimeentulotuen taso on liian matala ja että halutaan ohjata tukea kaikkein köyhimmille, niin silloin voisi olettaa, että hallitus toisi eduskuntaan esityksen, jossa nimenomaan korotetaan toimeentulotukea, ei niin, että se tuodaan koronan nimellä ja koronasta eniten kärsiville, koska jos on näin, että se on pysyvästi liian alhainen, niin silloin sitä tulisi nostaa. Se on ihan selvä asia ja me kaikki tiedämme tässäkin salissa kaiketi sen, että toimeentulotuki on todella matala ja että nämä ihmiset ovat tässä maassa köyhimpiä, mutta se ei ole kuitenkaan synkronissa tämän lakiesityksen kanssa, jossa nimenomaan haluttiin koronasta eniten kärsineitä tukea ja eniten kustannuksia aiheuttaneita asioita korjata. Ja tietysti tässä herää kysymys, onko hallitus huomionnut tämän asian sitten ensi vuoden osalta — nythän tämä väliaikainen korvaus on 4 kuukautta voimassa. Kun täällä todella sosiaali- ja terveysvaliokunta on kuullut asiantuntijoita monelta suunnalta, niin täällä kyllä todetaan ihan suoraan, että valitettavasti tämä tulee myöhässä ja että tämä ei kohdistu sinne, missä ovat olleet ne isoimmat kustannukset. Minun mielestäni tässä on kyllä selkeä ristiriita siihen, mitä nyt esitetään.

Mitä sitten tulee perussuomalaisten esittämään vastalauseeseen, että tämä lisittäisi kuntien täydentävään ja ennaltaehkäisevään toimeentulotukeen, niin eihän se nimenomaan ole mikään uusi juttu. Se on tälläkin hetkellä olemassa ja voimassa, joten ei tarvitse perustaa mitään uutta. Kysymys on vain siitä, että ne rahat siirrettäisiin sinne kuntiin jaettavaksi eteenpäin, kun olisi osoittaa, että niitä kustannuksia on ollut. Fakta on myös se, että mielestämme ei ehkä kannata tässä kohtaa lähteä jakamaan sitä rahaa koko porukalle vaan kohdentaa se sinne, missä koronasta on tullut eniten kustannuksia, niin kuin useammissakin näissä asiantuntijalausunnoissa on esitetty. Samaa mieltä ovat olleet THL ja Lastensuojelun Keskusliitto. Takuusäätiö kritisoi samoin kuin Suomen Kuntaliitto kritisoi nyt tätä esitystä. Kyllä mielestäni on niin, että tässä talossa pitää kyetä sellaiseen lainsäädäntöön, joka todella taklaa sitä, mitä hallituksen esityksessä halutaan taklata.

Ja en malta olla sanomatta — kun täällä jälleen kerran nostettiin esiin se, että perussuomalaiset myös kritisoivat maahanmuuttajille meneviä etuuksia — että on hyvä huomata, että fakta on se, että pääkaupunkiseudulla 51 prosenttia toimeentulotuesta menee maahanmuuttajataustaisille, ja kun katsotaan koko maata, niin 40 000 henkilölle, jotka eivät ole edes Suomen kansalaisia, menee meidän toimeentulotukiamme, eli ei näiltä faktoilta kannata kuitenkaan ummistaa silmiänsä. Tämä kertoo aika korutonta kieltä pääkaupunkiseu-

## Pöytäkirjan asiakohta PTK 116/2020 vp

dun tilanteesta tällä hetkellä, joten toivoisin, että tänne tulee niitä työtä edistäviä esityksiä ennemminkin kuin tällaisia sosiaaliturvan väliaikaisia korottamisia. — Kiitos.

**17.50 Arja Juvonen ps:** Arvoisa rouva puhemies! Tänään on täällä käyty hyvää keskustelua, ja kaikki me toteamme sen, että Suomessa on paljon köyhyyttä. Agenda 2030 -ohjelman tavoite on köyhyyden poistaminen maailmasta, ja Suomi on tehnyt sen eteen toimia muun muassa korottamalla takuueläkettä, ei kuitenkaan riittävästi. Kyllä me kaikki tiedämme, että meillä on paljon ikäihmisiä, eläkeläisiä, opiskelijoita, yksinäisiä ihmisiä, jotka eivät tahdo pärjätä tulollaan. Se on ihan fakta.

Meidän vastalauseemme teksti, mitä olemme siihen laatineet ja kirjoittaneet — tuntuu tietysti ikävälle, kun täällä keskustelussa käytetään muun muassa sanaa ”valheellista” — perustuu siihen, mitä me olemme kuulleet ja miten me olemme analysoineet kuulemisemme perusteella asioita, ja faktojan sieltä löytyy, ihan juuri kuten myös edustaja Rantanen totesi maahanmuuttajille maksettavista korvauksista — toki ne ovat faktoja, miksi niistä ei voisi puhua? — mutta meidän vastalauseemme ei perustu niihin. Meillä ei ole vastalauseessa maahanmuutto keskiössä, vaan keskiössä ovat ne asiantuntijoiden lausunnot, että välttämättä tämä tuki ei kohdistu niille, joille tukea tulisi ja tarvitsisi antaa. Elikkä niihin nämä meidän ajatuksemme perustuvat.

Tässä on yhtenä perusteluna käytetty sitä, että ruokakustannukset lapsiperheissä ja perheissä ovat kasvaneet. Jätin tuossa tovi sitten hallitukselle kirjallisen kysymyksen vastattavaksi siitä, millä tavalla Suomessa ovat näitä ateriapaketteja koulut ja kunnat antaneet koululaisille ja kuinka eriarvoisessa asemassa lapsiperheet ja lapset ovat Suomessa olleet. Toivottavasti, kun saan sen vastauksen, siitä pystyy sitten hieman enemmän saamaan näihin asioihin sitä perälaulua, onko todella niin, että sitä ruokapakettia jaettiin vain pääkaupunkiseudulla. Esimerkiksi Espoossa sitä jaettiin ja monet oppilaat sen pystyivät saamaan, myös lukiolaiset, ja se oli hienoa, että myös abiturientit, jotka kirjoittivat juuri keväällä, saivat tällä tavalla tukea sen ruoan muodossa.

Keskustelu varmasti jatkuu. Sen tulee perustua faktoihin ja asiallisuuteen, ja niitä olemme yrittäneet esittää. Emme kiellä köyhyyttä emmekä sitä, että meillä on paljon ihmisiä köyhyysloukussa. Monet eläkeläiset ovat auttaneet lapsiaan, lapsenlapsiaan ja tinkivät siitä omasta pienestä eläkkeestään, niin että ovat voineet lähteä koronakriisiin yli kipuamaan ja auttamaan toinen toistaan.

Myös meistä edustajista täällä kuulee monesti hyvinkin riipaisevia tarinoita. Edustajat kertovat, että ei kaikilla ole aina ollut asiat hyvin. Me olemme tavallisia ihmisiä, emme ehkä aina ole olleet hyväosaisia: on yksinhuoltajuutta, on kaikenlaista taustaa meillä ihmisillä. Niitä tarinoita on täällä joskus ihan sydämeenkäypää kuunnella, koska silloin me tiedämme, mistä me puhumme, kun me olemme itse kokeneet yksinhuoltajuutta ja muita ongelmia ja ajatuksia, mitä tässä elämässä vastaan tulee. Niitten kautta me pärjäämme ja pääsemme eteenpäin. — Kiitos.

**17.53 Kim Berg sd:** Arvoisa puhemies! Edustaja Kiviranta minun mielestäni hyvin nosti puheessaan esille, että tästä on ehkä tullut tällaista vähän liiankin vastakkainasettelun keskustelua.

Mutta muutaman asian nyt vielä, mitä totean näihin edellisten edustajien esiin nostamiin asioihin — ehkä tämä on toistoa, uusintoa, näitä samoja asioita on nostettu esille — ajattelin tähän puheenvuoroon nostaa.

## Pöytäkirjan asiakohta PTK 116/2020 vp

Eli olemme ihan varmasti kaikki täällä salissa samaa mieltä siitä, että meidän pitää pyrkiä siihen, että toimeentulotuelta siirrytään töihin, ihmiset saavat työtä. Tämän eteen tehdään työtä. Hallitus tekee työtä, ja näitä esityksiä on nyt syksyn aikana tulossa tänne eduskuntaankin käsittelyyn. Mutta se nyt ei ole ehkä tämän pykälän keskustelupaikka, kun puhutaan siitä, että tuetaan nytten heikoimmassa asemassa olevia tässä tilanteessa, kun korona on heitä faktisesti kohdellut niin, että tämä lisäraha ihan varmasti tulee tarpeeseen.

Ja kyllä tämä korotustarve liittyy koronaan, vaikka sitä on täällä kritisoitu. Täällä on tullut monesti esille se, että ovat kuitenkin arkielämässä kustannukset nousseet ja tietyissä tilanteissa myös se toimeentulotuki on erinäisistä koronasta johtuvista syistä perheissä vähentynyt. Siitä syystä tämä pieni korotus on mielestäni ehdottomasti perusteltu.

No, kohdentamisesta ollaan täällä käyty keskustelua ja voidaan varmasti todeta, että meillä on nyt vähän eri linjaukset siitä, onko tämä kohdennettu oikein vai eikö ole kohdennettu oikein. Mielestäni tämä on todella hyvin kohdennettu juuri kaikista heikoimmassa asemassa oleville, se on oikea osoite tälle toimeentulotuelle.

Myös suurin osa asiantuntijoista tuki tätä esitystä. Tiedetään, että oli muutamia asiantuntijoita, jotka olivat kriittisiä tämän asian suhteen, mutta tässä niin kuin monessa muusakin asiassa on tärkeitä, että asiantuntijoita kuunnellaan valiokunnassa hyvinkin laajasti. Sen jälkeen viime kädessä, niin kuin tässäkin salissa on monta kertaa sanottu, kyllä se on eduskunta ja me kansanedustajat, jotka joudumme tekemään sen ratkaisun varsinkin siinä tilanteessa, kun asiantuntijoilta tulee vähän eri kanteilta omaa näkökantaa niihin käsittelyssä oleviin asioihin.

Ja viimeisenä tämä aikataulu, kun nostettiin esille, että nyt vasta saatiin tämä tänne eduskuntaan, [Puhemies koputtaa] mutta olimme yhdessä keväällä sitä mieltä, että oli hyvin tärkeitä, että ensin tuetaan yrityksiä. [Puhemies koputtaa] Sen jälkeen ollaan tuotu tämä asia tänne niin pian kuin mahdollista. — Kiitos.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 105/2020 vp sisältyvien 1.-2. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Eduskunta hyväksyi valiokunnan mietinnössä ehdotetun uuden, 3. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.